

Politieke inspiratie uit het dierenrijk

Tekst **Jean-Paul Keulen** en **Arlette Sjerp**

Een tijd voor empathie Frans de Waal

Mag een bioloog zich met de maatschappij bemoeien? Die vraag stelt de wereldberoemde Nederlands-Amerikaanse apendeskundige Frans de Waal zich aan het begin van zijn nieuwe boek *Een tijd voor empathie*. Zijn antwoord daarop is 'ja'. Sterker nog: bij maatschappelijke discussies wordt zijn vakgebied al voortdurend opgevoerd, schrijft De Waal: "In elk debat over politiek beleid is sprake van vergaande aannames over de menselijke natuur, die worden gepresenteerd alsof ze rechtstreeks uit de biologie afkomstig zijn." Aleen: "Dat is echter bijna nooit het geval."

In De Waals boek is er uiteraard wél uitgebreid aandacht voor wat er vanuit wetenschappelijke hoek daadwerkelijk te melden is over onze aard. Het punt dat de auteur daarmee wil onderbouwen, is: empathie, oftewel: de mogelijkheid om de gevoelens van anderen te begrijpen en te delen, zit ons in het bloed. Of, zoals hij het formuleert: "We hebben een 'aap in ons' die lang niet zo harteloos en gemeen is als wel wordt beweerd."

Om die stelling te staven, laat De Waal een hele waslijst aan voorbeelden van empathie uit het dierenrijk de revue passeren. We lezen over een bonobo die een versufte vogel hielp met vliegen, dolfijnen die een bewusteloze soortgenoot boven water hielden om hem niet te laten verdrinken, een zeehond die een te water geraakte, oude hond naar de oever duwde... Goed, we hebben het bij de genoemde voorbeelden wel over eenmalige observaties of, zo je wilt, anekdotes; geen uitkomsten uit gecontroleerd wetenschappelijk onderzoek. Maar, zo betoogt De Waal: het betreft hier vaak situaties die je niet zomaar in het lab na kunt doen. Je bent dus zo goed als gedwongen om op dit soort incidentele berichtgeving af te gaan om altruïsme bij dieren aan het licht te brengen.

Hoe dan ook, of het nu om experimenten of eenmalige gebeurtenissen gaat, na het lezen van *Een tijd voor empathie* lijkt het zeker niet meer 'onnatuurlijk' om te geven om het lot van anderen, zoals met name Amerikaanse republikeinen nogal eens willen roepen. Daarbij waakt De Waal er wel voor om zijn bevindingen bij dieren dus maar gelijk te promoveren tot dé leidraad voor een menselijke maatschappij. "De natuur kan alleen informatie en inspiratie bieden," nuanceert de besnorde primatendeskundige, "maar ons geen gedrag voorschrijven."

Een tijd voor empathie ligt rond 10 oktober in de winkel. -JPK

paperback | 224 pagina's | Contact | € 24,95 | ISBN 978 90 254 3211 9

